

Lavrinenko, 2017 – Lavrinenko L. I. Shkola dla kozhnoho (okremi aspekty inkluzyvnoyi osvity): Navchalno-metodychniy posibnyk [Tekst] / L. I. Lavrinenko. – Chernihiv: Chernihivskiy natsionalnyi tekhnolohichnyi universytet (ChNTU), 2017. – 168 s [in Ukrainian].

Inozemtseva – Inozemtseva S. V. Vykorystannia pedahohichnykh idei V. O. Sykhomlynskykh v roboti z ditmy z osoblyvymy potrebamy. / Inozemtseva S. V. // Retrieved from http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/znpkhnpu_tmniiv/2008_21/11.html [in Ukrainian].

УДК 376:316.6

Олена Мартинчук,
кандидат педагогічних наук,
завідувач кафедри спеціальної
психології, корекційної та
інклюзивної освіти
Київського університету імені
Бориса Грінченка.

E-mail: o.martynchuk@kubg.edu.ua
ORCID 0000-0001-6119-9306

Olena Martynchuk,
PhD in Pedagogical Sciences,
the Chairholder of the Chair of Special
Psychology, Special and Inclusive
Education of the Institute
of Human Sciences of Kyiv
Borys Hrinchenko University.

МОДЕЛЬ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТЬОГО ФАХІВЦЯ У ГАЛУЗІ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВИТИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

Запропоновано на розгляд педагогічній та науковій громадськості компетентнісну модель спеціального педагога інклюзивного закладу освіти та модель системи підготовки такого фахівця до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі. Під час їх розроблення використано узагальнення теоретичних засад підготовки педагогів до роботи в інклюзивних закладах освіти, окреслених у міжнародних наукових публікаціях; структурний аналіз для розгляду конструктивних блоків системи професійної підготовки спеціальних педагогів; динамічне моделювання для представлення результатів дослідження. Репрезентована модель системи підготовки спеціального педагога інклюзивного закладу освіти спрямована на забезпечення високого та достатнього рівня сформованості готовності до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі, що зрештою сприятиме підвищенню якості інклюзивної освіти.

Ключові слова: спеціальний педагог інклюзивного закладу освіти, компетентнісна модель спеціального педагога інклюзивного закладу освіти, модель системи підготовки майбутнього фахівця зі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі.

The competent pedagogical model of the inclusive institution of education and the model of the training system of such a specialist for professional activity in the inclusive educational environment is offered for consideration by the pedagogical and scientific community.

During their development, the generalization of theoretical foundations of teacher training for work in inclusive educational institutions, outlined in international scientific publications, was used. Also it was used structural analysis for consideration of constructive blocks of the system of professional training of special educators and dynamic simulation to present the research results.

The stages of the model construction are described: the statement of the problem of modeling, the construction of the model, the application of the model. It is noted that the last stage - the application of the model - is the most complicated and within our study is presented introduction of the specialization «Inclusive education» for students of the specialty «Special Education» in the educational process of Borys Grinchenko Kyiv University which makes it possible to evaluate the effectiveness of the proposed model and the adequacy of its construction.

The model of the special teacher of the inclusive institution of education, its competence, which became the basis for its development, is presented. Based on the proposed model of a specialist to professional activity in an inclusive educational space, a model for training such a specialist, consisting of the target, conceptual, organizational, content-procedural, and effective components, has been developed.

The presented model of the system of preparation of a special teacher of an inclusive institution of education is aimed at ensuring a high and sufficient level of formation of readiness for professional activity in the inclusive educational environment, which will eventually contribute to the enhancement of the quality of inclusive education.

Keywords: special teacher of inclusive institution of education, competent model of special teacher of inclusive institution of education, model of system of training future specialist of special education to professional activity in inclusive educational environment.

Постановка проблеми. Підготовка фахівців у галузі спеціальної освіти до професійної діяльності в умовах інклюзивного освітнього простору є необхідним компонентом у системі реформування та модернізації освіти дітей з особливими освітніми потребами та забезпечення якості інклюзивної освіти в Україні. Реформування освітньої системи України, що передбачає впровадження інклюзивної форми навчання у межах Нової української школи, нові соціокультурні вимоги до надання освітніх послуг дітям з особливими освітніми потребами зумовлюють суспільний запит на підготовку педагогів, які спроможні швидко і якісно включитись у професійну діяльність в інклюзивному освітньому середовищі, та окреслили їхню недостатню готовність до роботи в умовах інклюзивної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій На сьогодні у країнах Європейського Союзу, США, Канаді, країнах пострадянського простору, Україні накопичено достатній обсяг результатів наукових досліджень, які забезпечують наукові передумови для теоретичного осмислення феномену підготовки фахівців у галузі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі, що уможливило впровадження нових підходів до розроблення моделі системи підготовки майбутнього фахівця зі спеціальної освіти у закладах вищої освіти України.

Зокрема, окреслено необхідні компетентності педагога для роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища у межах дослідження «Навчання учителів для інклюзії. Профіль вчителя інклюзивної освіти» / «Teacher Education for Inclusion. Profile of Inclusive Teachers» Європейської агенції з питань спеціальної та інклюзивної освіти / European Agency for Special Needs and Inclusive Education (2009-2012 р.р.) [Teacher Education for Inclusion, 2012]; визначено ґрунтовні наукові положення щодо підготовки фахівців педагогічного профілю у вищій школі, які висвітлено у фундаментальних працях філософсько-освітнього (В. Андрущенко (2004, 2008), І. Зязюн (2000), В. Кремень (2003, 2005, 2009), В. Луговий (2008), В. Огнев'юк (2011)) та освітологічного (В. Огнев'юк, С. Сисоєва (2012-2018)) змісту; виявлено шляхи фахової підготовки, перепідготовки і

підвищення кваліфікації вихователів, педагогів, корекційних педагогів, соціальних педагогів, психологів у галузі спеціальної освіти в умовах інклюзивного освітнього простору (J.-R. Kim (2011); K. Scorgie (2010); A. De Boer, S. Pijl, A. Minnaert (2011); E.-E. Kourkoutas, M.-R. Xavier (2010); A. Moran (2007); С. Альохіна (2011-2017); Т. Дегтяренко (2011); І. Демченко (2015); А. Колупаєва (2010-2018); С. Миронова (2015-2018); Н. Пахомова (2013, 2015, 2017); В. Синьов (2015); Д. Супрун (2018); В. Хитрюк (2015); З. Шевців (2017), А. Шевцов (2011-2018); М. Шеремет (2011, 2015, 2017-2018); І. Яковлева (2014).

Мета статті – запропонувати на розгляд педагогічній та науковій громадськості компетентнісну модель фахівця у галузі спеціальної освіти (спеціального педагога) інклюзивних закладів освіти та модель системи підготовки такого фахівця до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі.

Методи дослідження: *узгальнення* теоретичних засад підготовки педагогів до роботи в інклюзивних закладах освіти (окреслених у міжнародних наукових публікаціях) з метою розроблення компетентнісної моделі фахівця зі спеціальної освіти (спеціального педагога) інклюзивного закладу освіти; *структурний аналіз* для розгляду конструктивних блоків системи професійної підготовки спеціальних педагогів як системи обґрунтування нових підходів до розроблення моделі системи підготовки майбутнього фахівця зі спеціальної освіти у закладах вищої освіти України; *динамічне моделювання* для представлення результатів дослідження.

Виклад основного матеріалу. Опис системної структури і основних компонентів підготовки фахівців зі спеціальної освіти до роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища, передусім, визначається тим, яку модель буде покладено в її основу, якими будуть системоутворювальні компоненти цієї моделі, тобто як у цілому буде представлено процес моделювання підготовки спеціальних педагогів у системі підготовки фахівців зі спеціальності 016 Спеціальна освіта. Моделювання надає реальну можливість, досліджуючи певний об'єкт, представити результати дослідження у вигляді, зручному для аналізу. Зважаючи на те, що моделювання є важливим інструментом системного аналізу, ми спробуємо провести моделювання самого процесу та розробити адекватну модель підготовки спеціальних педагогів до інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами. Тому, насамперед, ми маємо оцінити найважливіші параметри, які задає моделювання загалом, і далі визначити, яка модель буде найбільш адекватною для підготовки спеціальних педагогів до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі.

Відомо, що у загальному вигляді модель – це матеріальний або мисленнєво уявлювальний об'єкт, який у процесі вивчення заміщує об'єкт-оригінал, зберігаючи деякі важливі для даного дослідження типи його риси. Модель є необхідною для того, щоб зрозуміти, по-перше, якою є структура певного об'єкту, основні його властивості, закони розвитку і

педагогів,
в умовах
(2010);
г (2010);
Демченко
Пахомова
к (2015);
15, 2017-

науковій
ої освіти
системи
звивному

пготовки
ених у
ятнісної
звивного
к блоків
системи
готовки
України;

сновних
в умовах
им, яку
овальні
процес
готовки
а надає
ультати
те, що
робуємо
модель
дітей з
оцінити
начити,
адагогів

ий або
об'єкт-
ві його
якою є
витку і

взаємодії з довкіллям; по-друге, навчитись керувати об'єктом або процесом і визначити найкращі способи керування при заданих цілях і критеріях; по-третє, прогнозувати наслідки реалізації заданих способів і форм впливу на об'єкт. Процес побудови моделі називається моделюванням, отже, моделювання – це процес вивчення будови і властивостей оригіналу за допомогою моделі. Технологія моделювання вимагає від дослідника уміння ставити проблему і завдання, прогнозувати результати дослідження, проводити оцінювання, визначити головні і другорядні факти для побудови моделі, добирати відповідні адекватні аналогії [Создание и апробация ..., 2012: с. 13–14].

Існують різні види моделей відповідно до сфери використання, врахування фактору часу, способу представлення тощо. На нашу думку, найадекватнішим нашому об'єкту є динамічне моделювання, оскільки моделювання підготовки спеціальних педагогів до професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти принципово має таку характеристику як процесуальність, і це зумовлює обов'язковий розгляд етапності цього процесу. За способом представлення обрано інформаційну модель у вигляді знаково-символьної форми, в основі якої лежить інформаційний підхід до вивчення об'єкту, що визначає сукупність інформації, яка характеризує властивості і стани процесу, явища, його взаємозв'язки з довкіллям тощо.

Визначимо у найбільш загальному вигляді основні структурні компоненти побудови моделі, які характеризуються у нашому випадку процесуальністю. Основними етапами цього процесу є постановка завдання, побудова, перевірка на достовірність, застосування і оновлення (коректування) моделі.

Етап постановки завдання моделювання. Основним завданням моделювання процесу підготовки спеціального педагога до інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами є створення і підтримка освітнього середовища закладу вищої освіти для забезпечення підготовки компетентного конкурентоспроможного фахівця у галузі інклюзивної та спеціальної освіти, здатного забезпечити діагностико-аналітичну, корекційно-освітню, консультативну, трансформаційну, конструктивно-організаторську, комунікативну діяльність в інклюзивному освітньому середовищі. Для цього необхідно визначити прикінцеві цілі і критерії ефективності підготовки спеціальних педагогів до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі.

Побудова моделі. Процес побудови моделі передбачає визначення достатньо точних показників, характеристик, які уможливають на практиці при реалізації цієї моделі отримання ефективних і адекватних результатів. Крім того, модель має бути схвально сприйнята суспільством і бути затребуваною реалізаторами цієї моделі. Для побудови ефективної моделі підготовки спеціальних педагогів до професійної діяльності в інклюзивному освітньому просторі науковцям, управлінцям та практикам слід узгодити потреби кожної сторони, оскільки сучасні підходи до побудови освітніх

програм передбачають обов'язкове їх погодження з роботодавцями. Після побудови моделі її слід перевірити на достовірність. Одним з аспектів перевірки є визначення ступеню відповідності моделі реальній практиці – практиці підготовки фахівців для супроводу дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітньому просторі. Необхідно установити, чи всі істотні компоненти реальної ситуації враховано при побудові моделі. Природно, що чим краще модель відображає реальний світ, тим вище її потенціал як засобу керування процесом, що моделюється. Іншим важливим аспектом перевірки моделі є встановлення ступеню ефективності, завдяки якій заявлені цілі підготовки фахівців зі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі можуть бути реалізовані.

Наступним етапом моделювання є *застосування моделі*. К. Шенон писав про те, що жодну модель не можна вважати успішно побудованою, **ПОКИ ЇЇ НЕ ПРИЙМУТЬ**, не зрозуміють і не застосують на практиці. Як зазначають науковці, дуже часто цей етап є найскладнішим і найтривожнішим [Создание и апробация ..., 2012: с. 17]. У нашому дослідженні саме введення спеціалізації «Інклюзивна освіта» на спеціальності 016 Спеціальна освіта в освітній процес Київського університету імені Бориса Грінченка дає змогу оцінити у процесі реальної підготовки фахівців зі спеціальної освіти ефективність запропонованої моделі і адекватність її побудови.

Кожна модель, навіть якщо вона виявилась успішною, потребує певного доопрацювання і корекції безпосередньо у процесі реалізації. Можливо, виявиться, що характер отриманих результатів не повністю відобразатиме заявлені цілі або у процесі реалізації моделі стане необхідним введення певних змін; можливі значущі зміни зовнішніх факторів – все це може змінити системоутворювальні характеристики підготовки фахівців зі спеціальної освіти до інклюзивного навчання, що у свою чергу, потребуватиме і певних змін у самій моделі. Однак, завданням нашого дослідження є врахування основних системоутворювальних зв'язків у підготовці фахівця до забезпечення якісного інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Перед тим, як розробити модель підготовки фахівця зі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі, потрібно окреслити *модель фахівця*, під якою розуміється концептуальна конструкція, що відображає обсяг і структуру професійних і соціально-психологічних якостей, знань, умінь, які у сукупності являють собою узагальнену характеристику суб'єкта праці як представника певної професійної спільноти [Создание и апробация ..., 2012]. В. Корнещук визначає модель спеціаліста як описовий аналог, що відображає основні характеристики об'єкта, котрим є узагальнений образ спеціаліста даного профілю [Корнещук, 2008]. С. Головань вважає, що дефініцію «модель фахівця» можна розуміти як соціальне замовлення і як результат фахової освіти [Головань, 2008]. І. Демченко на підставі аналізу визначень цієї

дефініції дійшла висновку, що модель фахівця охоплює «опис видів фахової діяльності, її сфер, структур, ситуацій та способів їх розв'язання, професійних завдань і функцій, професійних ускладнень, типових настанов тощо та характеристику особистості фахівця у контексті сукупності необхідних якостей та властивостей, що забезпечують успішне виконання завдань трудової діяльності й саморозвитку суб'єкта праці» [Демченко, 2015: с. 273].

Основою для розроблення моделі стали компетентності спеціального педагога, представлені автором у науковому, навчальному, інформаційному журналі «Особлива дитина: навчання і виховання», № 1 (85), 2018 р. [Мартинчук, 2018: с. 24–25]:

- повага до різноманіття учнів;
- планування, організація і реалізація процесу оцінки розвитку та освітніх потреб учнів;
- підтримка дітей з різними освітніми потребами;
- планування і організація індивідуальної допомоги дітям з особливими освітніми потребами;
- створення і оцінка інклюзивного освітнього середовища, класний менеджмент;
- командна робота з фахівцями і батьками;
- постійний особистісний і професійний розвиток;
- пошук ресурсів у громаді для забезпечення освітніх потреб дітей та інформування про ці ресурси адміністрацію і педагогічний колектив закладу освіти;
- педагогічний коучинг зі створення інклюзивного освітнього простору.

На основі узагальнення теоретичних засад підготовки педагогів до роботи в інклюзивних закладах освіти, окреслених у міжнародних наукових публікаціях, та світового досвіду з організації інклюзивного навчання ми здійснили спробу розробити компетентнісну модель фахівця зі спеціальної освіти (спеціального педагога) інклюзивного закладу освіти, яка представлена на рис. 1.

Модель фахівця пов'язана з категорією моделі його професійної підготовки, що відтворює структури педагогічного процесу, зміст та організацію, які уможливають формування фахівця відповідно до розробленої моделі. На підтвердження цієї тези можна навести думку Р. Андрійчука та А. Лемківського про те, що підготовка висококваліфікованих фахівців принципово неможлива без орієнтації на певну конструктивну модель системних результатів освітнього процесу [Андрійчук, Левківський, 2003].

В «Енциклопедії професійної освіти» термін «*модель професійної підготовки*» визначається як система, що відображає наявні чи проєктовані структури, склад, зміст та організацію навчання фахівця, що забезпечує їх реалізацію [Енциклопедія ..., 1999: с. 78]. І. Демченко вважає, що останнім

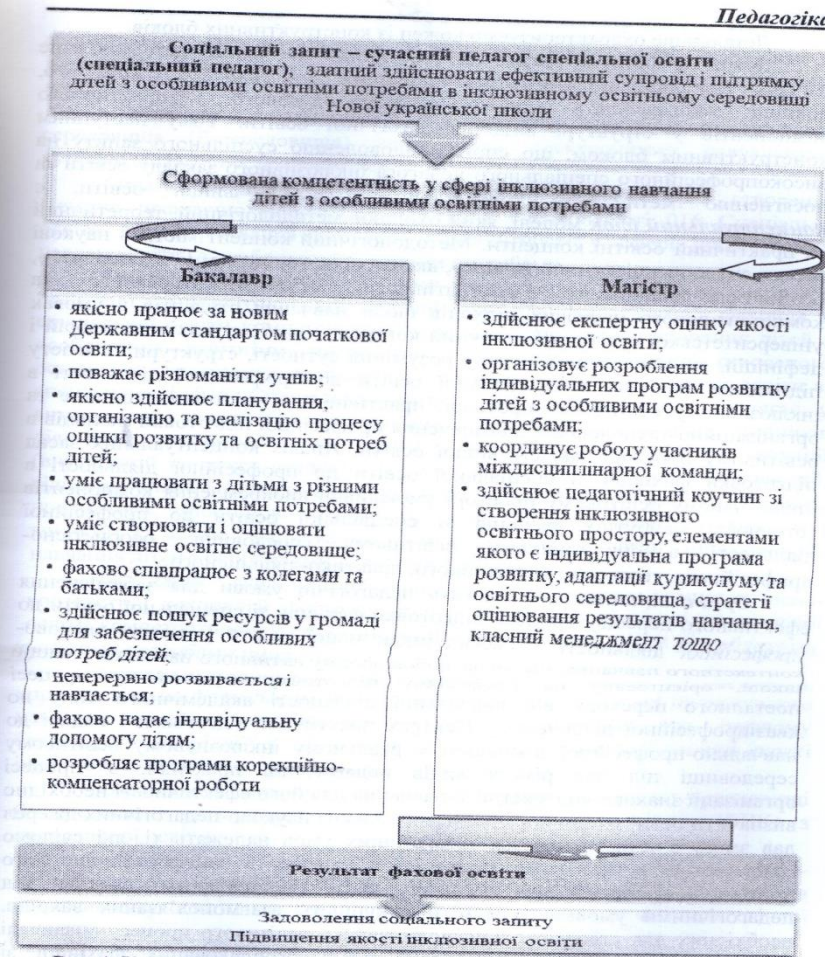

Рис. 1. Компетентнісна модель фахівця зі спеціальної освіти (спеціального педагога) інклюзивних закладів освіти

Pedagogy

Детальніше охарактеризуємо кожен із конструктивних блоків. Отже, професійна підготовка – це динамічне явище, детерміноване багатьма внутрішніми і зовнішніми чинниками [Демченко, 2015], крім того, повинна забезпечувати цілісну єдність наукового і практичного компонентів у структурі вищої педагогічної освіти. Тому наступним конструктивним блоком, що сприяє задоволенню суспільного запиту на високопрофесійного спеціального педагога інклюзивного закладу освіти та досягненню мети його підготовки у закладі вищої освіти, є **концептуальний блок** моделі, який охоплює методологічний, теоретичний та практичний освітні концепти. Методологічний концепт містить наукові засади антропологічногуманістичного, аксіологічного, системно-діяльнісного, особистісно-діяльнісного, інтегративного, студентоцентрованого та компетентнісного наукових підходів щодо навчання студентів в умовах університетської освіти; теоретичний концепт – систему вихідних теорій і дефініцій, які покладено в основу розуміння сутності, структури та змісту підготовки фахівців зі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивному освітньому просторі; практичний – змістово-методичне та організаційно-технологічне забезпечення професійної підготовки фахівців в освітньому просторі закладу вищої освіти. Аналіз концептуальних засад підготовки фахівців зі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивному освітньому просторі уможливив виокремлення компонентів готовності майбутніх фахівців зі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі: особистісно-професійного, теоретико-когнітивного, практико-діяльнісного.

Організаційний блок містить педагогічні умови для забезпечення ефективного перебігу процесу підготовки фахівців зі спеціальної освіти до професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти у межах знаково-контекстного навчання, що являє собою форму активного навчання у вищій школі, орієнтовану на професійну підготовку студентів у процесі поетапного переходу від навчальної діяльності академічного типу до квазіпрофесійної діяльності у Центрах практичної підготовки і надалі до навчально-професійної діяльності у реальному інклюзивному освітньому середовищі під час різних видів педагогічної практики. У процесі організації знаково-контекстного навчання для його ефективності необхідно визначити певні умови його реалізації. Аналіз науково-педагогічних джерел дав змогу з'ясувати, що до педагогічних умов належать ті, які свідомо створюються в освітньому процесі і забезпечують найефективніше його протікання [Тверезовська, Філіпова, 2011]. Це дає нам підстави під педагогічними умовами розуміти сукупність взаємопов'язаних заходів, необхідних для створення цілеспрямованого освітнього процесу у закладі вищої освіти з метою підготовки висококваліфікованих фахівців зі спеціальної освіти до професійної діяльності в умовах інклюзивного освітнього простору. До таких заходів, на нашу думку, належать: **розроблення освітніх програм** підготовки здобувачів вищої освіти зі

спеціальності 016 Спеціальна освіта для професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі та створення освітнього середовища професійної підготовки для забезпечення:

– теоретичної підготовки через наповнення електронного освітнього середовища (Е-середовища) університету електронними навчальними курсами (ЕНК) з інклюзивної освіти;

– практико-орієнтованої професійної підготовки через створення Центрів практичної підготовки студентів спеціальності 016 Спеціальна освіта для формування фахової компетентності у сфері інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Змістово-процесуальний блок передбачає визначення напрямів реалізації компетентнісно-контекстної технології формування у фахівців зі спеціальної освіти компетентності у сфері інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами в умовах спеціально створеного освітнього середовища професійної підготовки здобувачів вищої освіти зі спеціальності 016 Спеціальна освіта. Суть цієї технології полягає у використанні контексту – системи внутрішніх і зовнішніх чинників діяльності здобувача вищої освіти у конкретній професійній ситуації (внутрішній контекст становить сукупність індивідуальних особливостей, відносин, знань і досвіду, якого навчають, а зовнішній – соціокультурних, предметних, просторово-часових та інших характеристик ситуації дії і вчинку) з метою формування компетентності у сфері інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами.

На наше глибоке переконання, реалізацію компетентнісно-контекстної технології формування у майбутніх фахівців зі спеціальної освіти компетентності у сфері інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами уможливить:

– науково-методичне забезпечення навчальних дисциплін, спрямованих на формування фахової компетентності у сфері інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами (на першому бакалаврському рівні); у сфері менеджменту та експертної оцінки якості інклюзивної освіти (на другому магістерському рівні);

– розроблення і використання в електронному освітньому середовищі (Е-середовищі університету) електронних навчальних курсів (ЕНК) з інклюзивної освіти;

– розроблення і впровадження змісту і технологій практико-орієнтованого складника навчання у Центрах практичної підготовки та в інклюзивному освітньому середовищі закладів освіти під час педагогічної практики;

– розроблення і реалізація навчання, заснованого на дослідженнях проблем інклюзивної освіти.

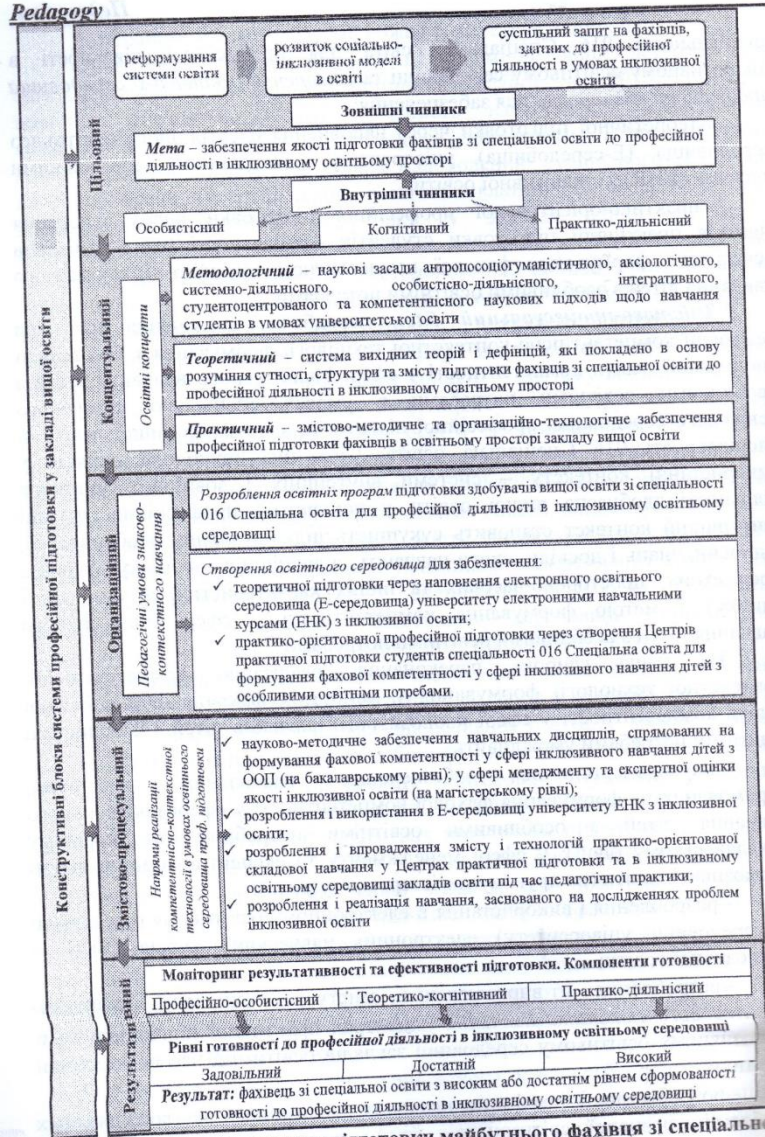

Рис. 2. Модель системи підготовки майбутнього фахівця зі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі

Результативний блок передбачає моніторинг результативності та ефективності підготовки фахівців зі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі за такими компонентами їхньої готовності до професійної діяльності в інклюзивному освітньому просторі: професійно-особистісним, теоретико-когнітивним, практико-діяльним задля всебічного осмислення й можливості вдосконалення запропонованої системи підготовки.

Висновки. Загалом репрезентована модель системи підготовки майбутнього фахівця зі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі за своєю сутністю широкомасштабна і поліфункціональна, оскільки спрямована на досягнення поставленої мети, результативності та ефективності освітнього процесу. На наш погляд, складні системи представлено відповідно до логіки освітнього процесу і специфіки організації фахової підготовки майбутніх спеціальних педагогів інклюзивних закладів освіти на першому (бакалаврському) рівні та координаторів інклюзивного навчання на другому (магістерському) рівні.

ЛІТЕРАТУРА

- Андришук, Левківський 2003 – Андришук Р. Г. Логіко-психологічні аспекти формування моделей професійної підготовки майбутніх вчителів / А. Г. Андришук, А. М. Левківський // Вісн. Житомир. держ. пед. ун-ту ім. І. Франка. – Житомир : Вид-во Житомир. Держ. ун-ту ім. І. Франка, 2003. – Вип. 13. – С. 209-210.
- Головань, 2008 – Головань М. С. Компетентність і компетентність : досвід теорії, теорія досвіду / М. С. Головань. – Житомир : Вид-во Житомир. Держ. ун-ту ім. І. Франка, 2008. – С. 209-210.
- Демченко, 2015 – Демченко І. І. Підготовка вчителя до роботи в інклюзивному освітньому середовищі : монографія / Ірина Іванівна Демченко. – Умань : ФОРМ Жовтий О.О., 2015. – 500 с.
- Корнешчук, 2008 – Корнешчук В. В. Моделювання в системі підготовки професійно надійного спеціаліста : теоретичний аспект / В. В. Корнешчук // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». – Переяслав-Хмельницький, 2008. – Вип. 14. – С. 354 с.
- Мартинчук, 2018 – Мартинчук О. В. Підготовка фахівців у галузі спеціальної освіти: нові підходи // Особлива дитина: навчання і виховання. – №1 (85). – 2018. – С. 14-28.
- Создание и апробация ..., 2012 – Создание и апробация модели психолого-педагогического сопровождения инклюзивной практики: методическое пособие / Под общ. ред. С. В. Алексиной, М. М. Семаго. – М.: МГППУ, 2012. – 156 с.
- Тверезовська, Філіпова, 2011 – Тверезовська Н., Філіпова Л. Сутність та зміст поняття «педагогічні умови» [Електронний ресурс] / Н. Тверезовська, Л. Філіпова // Nova педагогічна думка. – 2011. – Режим доступу до ресурсу : <http://www.stationline.org.ua/pedagog/106/19146-sutnist-ta-zmist-ponyatty-a-pedagogichni-umovi.html>.
- Енциклопедія ..., 1999 – Энциклопедия профессионального развития : в 3-х т. / Под ред. С. Я. Батышева. – М.: АПО. – 1999. – Т. 2. – 440 с.
- Teacher Education for Inclusion, 2012 – Teacher Education for Inclusion. Profile of Inclusive Teachers. (2012). European Agency for Development in Special Needs Education [Retrieved from <https://www.european-agency.org/sites/default/files/Profile-of-Inclusive-Teachers.pdf>]

REFERENCES

- Andriychuk, Levkivskiy, 2003 – Andriychuk R. H. Logiko-psykholohichni aspekty formuvannya modelei profesiynoyi pidhotovky maibutnikh vchyteliv / A. H. Andriychuk, A. M. Levkivskiy // Visn. Zhytomyr. derzh. ped. un-tu im. I. Franka. – Zhytomyr : Vyd-vo Zhytomyr. Derzh. un-tu im. I. Franka, 2003. – Vyp. 13. – S. 209-210.

Pedagogy

- Holovan, 2008 – Holovan M. S. Kompetentsiia i kompetentnist : dosvid teorii, teoriya dosvidu / M. S. Holovan // Vyshcha osvita Ukrainy. – 2008. – № 3. – S. 23 – 30.
- Demchenko, 2015 – Demchenko I. I. Pidhotovka vchytelia do roboty v inkluzivnii pochatkovii shkoli : monohrafiia / Iryna Ivanivna Demchenko. – Uman : FOP Zhovtyi O.O., 2015. – 500 s.
- Korneshchuk, 2008 – Korneshchuk V. V. Modeliuvannia v systemi pidhotovky profesiino nadiinoho spetsialista : teoretichnyi aspekt / V. V. Korneshchuk // Humanitarnyi visnyk DVNZ «Pereiaslav-Khmelnytskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni Hryhoriia Skovorody». – Pereiaslav-Khmelnytskyi, 2008. – Vyp. 14. – 354 s.
- Martynchuk, 2018 – Martynchuk O. V. Pidhotovka fakhivtsiv u haluzi spetsialnoi osvity: novi pidkhody // Osoblyva dytyna: navchannia i vykhovannia. – №1 (85). – 2018. – S. 14-28.
- Sozdanye y aprobatsiia ..., 2012 – Sozdanye y aprobatsiia modeli psykholoho-pedahohyeheskoho soprovozhdeniia ynkliuzyvnoi praktyky: metodyeheskie posobyie / Pod obshch. red. S. V. Alekhynoi, M. M. Semaho. – M.: MHPPU, 2012. – 156 s.
- Тверезовська, Філіпова, 2011 – Тверезовська Н., Філіпова Л. Сутність та зміст поняття «педагогічні умови» [Електронний ресурс] / Н. Тверезовська, Л. Філіпова // Nova pedahohichna dumka. – 2011. – Rezhym dostupu do resursu : <http://www.stationline.org.ua/pedagog/106/19146-sutnist-ta-zmist-ponyatty-a-pedagogichni-umovi.html>.
- Entsyklopediia ..., 1999 – Entsiklopediia profesiionalnogo razvytiia : v 3-kh t. / Pod red. S. Ya. Batsheva. – M.: APO. – 1999. – T. 2. – 440 s.
- Teacher Education for Inclusion, 2012 – Teacher Education for Inclusion. Profile of Inclusive Teachers. (2012). European Agency for Development in Special Needs Education [Retrieved from <https://www.european-agency.org/sites/default/files/Profile-of-Inclusive-Teachers.pdf>]

УДК 376:316.6

Людмила Мороз,
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри логопедії Сумського
державного педагогічного
університету імені А. С. Макаренка.

E-mail: biznesline2017@gmail.com
ORCID 0000-0001-6087-1252

Лариса Колибіна,
методист відділу освіти, молоді та
спорту Краснопілської районної
державної адміністрації.

E-mail: lara.kolybina@ukr.net
ORCID 0000-0001-7646-7457

Ludmila Moroz,
PhD in Pedagogy, Associate Professor
of Logopedy Department Sumy State
A. S. Makarenko
Pedagogical University.

Larysa Kolybina,
Methodist, Department of Education
Youth and Sports, Krasnopillia Region
State Administration.

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ У СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ

Стаття присвячена актуальній проблемі впровадження інклюзивної форми навчання у сільських школах на прикладі Краснопілського району Сумської області та висвітлено особливостей цього процесу. Забезпечення доступу до якісної освіти дітям із психофізичними вадами не залежно від їх територіальної приналежності є пріоритетним завданням реформування освітньої системи та важливим чинником оптимізації освітнього процесу в сільській місцевості. Автори наголошують, що освіта таких дітей, здебільшого, відбувається шляхом індивідуального навчання в домашніх умовах або в закладах інтернатного типу, а значно посилює їх соціальну інтеграцію. Виявлено основні перешкоди ефективного впровадження інклюзії, серед яких: упередженість поглядів батьків «особливих»